

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента Латишева Миколи Вікторовича на дисертаційну роботу Го Шенпен «Система поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів», подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Сучасний стан конкуренції на світовій спортивній арені висуває високі вимоги до рівня майстерності одноборців. Сучасний етап розвитку боксу характеризується змінами правил змагань, спрямованими на зростання напруженості та видовищності змагальних боїв.

Автором зазначено, що структура змагальної діяльності у боксі налічує елементи нейродинамічних, психомоторних та когнітивних характеристик. Аналіз сучасних досліджень, присвячених дослідженню поточного контролю у єдиноборствах свідчить, що більшість робіт присвячено дослідженню окремих характеристик функціонального стану спортсменів в різних умовах тренувальної та змагальної діяльності.

На сучасному етапі автором виявлено недостатність наукової інформації з питань комплексного підходу до оцінки функціонального та психофізіологічного стану кваліфікованих спортсменів за результатами поточного контролю. З огляду на вищевикладене тема дисертаційної роботи Го Шенпен, без сумніву, є актуальною і важливою. Враховуючи зазначене вище слід вказати на своєчасність і актуальність наукового дослідження, яке спрямоване на вирішення однієї з важливих проблем теорії і методики спортивного тренування – розробка системи поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр., згідно з темою кафедри психології і педагогіки 2.19 «Технології психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності»

(номер державної реєстрації 0116U001627) та плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр. 2.9 «Мобілізація особистісного ресурсу суб'єктів спортивної діяльності засобами психолого-педагогічного супроводу» (номер державної реєстрації 0121U108290), а також за темою кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту 2.6 «Науково-методичний супровід тренувальної та змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у єдиноборствах силових видів спорту» (номер держреєстрації 0121U108940).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Автором грамотно сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідають темі роботи. В комплексі з висновками ці компоненти дослідження складають раціональну і логічно завершену будову дисертаційної роботи. Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням. Представлені результати дисертаційної роботи Го Шенпен мають внутрішню єдність, цілісно інтерпретують актуальність проблеми та підтверджують розроблену концепцію дослідження.

Мета дослідження – обґрунтувати та розробити інформативні критерії системи поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів для оптимізації процесу підготовки при підготовці до головних змагань року.

До найбільш значущих **наукових результатів** треба віднести те, що:

- застосовано комплексний підхід до оцінки психофізіологічних характеристик у кваліфікованих боксерів із різним рівнем спеціальної працездатності;

- встановлено зв'язок між спеціальною працездатністю із психічним станом кваліфікованих боксерів;

- визначено, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується балансом процесів збудження та гальмування у центральній нервовій системі;

- встановлено, що прояв спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується високими значенням функціональної рухливості нервових процесів;

- встановлено, що високий рівень спеціальної працездатності забезпечується проявом вербального інтелекту у кваліфікованих боксерів;

- встановлено, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується балансом між симпатичною та парасимпатичною ланками автономної нервової системи;

- розроблені кількісні критеріїв поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів.

Практичне значущість результатів дослідження полягає у: розробці індивідуальних критеріїв спеціальної працездатності для кваліфікованих боксерів; індивідуальній корекції тренувального процесу кваліфікованих боксерів; створенні індивідуальних програм техніко-тактичної підготовки кваліфікованих боксерів з урахуванням вікових груп.

Результати проведених досліджень впроваджено в практику тренувального процесу КДЮСШ «Ніка» та ДЮСШ «Олімпієць». Що підтверджено відповідними актами.

Основні положення дисертаційної роботи викладені у 10 наукових публікаціях: 6 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 4 публікації апробаційного характеру.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Структура роботи є традиційною. Дисертаційна робота, викладена на 207 сторінках тексту комп'ютерного набору державною мовою. Дисертація складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Роботу ілюстрована 26 таблицями та 5 рисунками. Список використаних джерел містить 172 найменування, серед яких 32 – іноземних.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної автором теми, мету, завдання та методи дослідження, визначено об'єкт і предмет, охарактеризовано наукову

новизну, практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію матеріалів дисертації.

У першому розділі **«Сучасні уявлення про контроль за спеціальною працездатністю та функціональним станом у спортивних єдиноборствах»** на основі опрацювання даних наукової і методичної літератури, автор вказує на необхідність застосування комплексного підходу. Автор визначив, що у більшості проведених досліджень структура поточного психофізіологічного контролю у спорті складається з оцінки психоемоційного стану, нейродинамічних і когнітивних характеристик, а також, із урахуванням оперативного стану системи вегетативної регуляції ритму серця та системного аналізу ефективності змагальної діяльності.

Для здійснення якісної диференціації спортсменів щодо реалізації визначення науково-обґрунтованого індивідуального підходу спеціалістами, необхідно мати об'єктивні критерії, беручі їх до уваги можливо з високим ступенем надійності визначати пріоритетні напрями підготовки і способів реалізації у змагальній діяльності спортсменів-єдиноборців. Кількість критеріїв дуже велика і різноманітна, і тому проблема визначення індивідуалізації тренувального процесу спортсменів залишається не зовсім вирішеною і знайшла свого остаточного.

В цілому автором встановлено що, дослідження нейродинамічних функцій, а саме, сили нервової системи за типом та функціональної рухливості нервових процесів є самим інформативним у визначенні та контролю за поточним психофізіологічним станом спортсмена. Дослідження основних властивостей центральної нервової системи спортсмена дає можливість здійснювати якісні або кількісні порівняння індивідуальних та типологічних властивостей у спорті, для визначення схильності, обдарованості і таланту.

У **другому розділі «Методи та організація дослідження»** наведено комплекс методів дослідження та обґрунтовано доцільності їх використання. В даному розділі подано відомості щодо основних етапів дослідження.

У третьому розділі **«Особливості структури поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів»** отримані результати вказують на існуючий зв'язок між спеціальною працездатністю у кваліфікованих боксерів та психічним станом. Проведені автором дослідження встановили, що спеціальна працездатність у кваліфікованих боксерів визначається високим рівнем психічного стану, зниженням рівня втоми та тривоги. Одночасно, виявляється що внутрішній емоційний дискомфорт спостерігається у боксерів із зниженим рівнем спеціальної працездатності.

Отримані автором результати засвідчили, що у боксерів із високим рівнем спеціальної працездатності спостерігається баланс між процесами збудження і гальмування, а у боксерів із зниженим рівнем працездатності – переважання процесів збудження. Крім того, виявлено зв'язок між якістю та швидкістю сприйняття зорової інформації та спеціальною працездатністю у кваліфікованих боксерів. Одночасно, високі значення імпульсивності у боксерів із низьким рівнем спеціальної працездатності свідчить про наявність спонтанних, не підготовлених дій під час реагування на зовнішні подразники.

Дослідження когнітивних функцій у кваліфікованих боксерів виявило, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується проявом вербального інтелекту із активацією психічних функцій уваги, швидкості зорового сприйняття, операційного та логічного мислення. У боксерів із зниженим рівнем спеціальної працездатності для забезпечення тренувального процесу мають значимість показники невербального інтелекту.

Дослідження варіабельності ритму серця встановило, що ортостатичне навантаження призводить до посилення ступеня напруження системи регуляції ритму серця у кваліфікованих боксерів, однак ці зміни більш виражені у спортсменів із зниженим рівнем спеціальної працездатності.

У четвертому розділі **«Розробка кількісних критеріїв поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів»** дисертантом проведено факторний аналіз, який дозволив встановити, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів

забезпечується оптимальним рівнем функціонального стану, когнітивним ресурсом та станом невербальних функцій, пов'язаних із сприйняттям та переробкою інформації. У кваліфікованих боксерів рівень спеціальної працездатності забезпечується оптимізацією функціонального, психічного та когнітивного ресурсів організму.

Розроблені кількісні критерії поточного контролю за спеціальною працездатністю у кваліфікованих боксерів дають можливість диференціювати спортсменів за рівнем прояву спеціальних якостей. Виявлені типологічні групи спортсменів потребують використання окремих науково-обґрунтованих тренувальних програм для удосконалення спеціальної працездатності у боксі.

Проведений аналіз серед кваліфікованих боксерів з високим рівнем працездатності виявив, що 60 % боксерів в даній групі спортсменів мають високий рівень рейтингу спеціальної працездатності, у 28 % боксерів виявляється рейтинг вище середнього і у 12 % боксерів зафіксовано середній рівень рейтингу спеціальної працездатності.

Також автором для визначення надійності та інформативності розробленого рейтингу спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів було проведено рейтингове оцінювання серед боксерів контрольної групи. Для цього було проведено дослідження по визначенню абсолютних значень інформативних показників, що складають рейтинг спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів.

Проведений аналіз встановив значення інформативних показників, що входять до визначення рейтингу спеціальної працездатності боксерів контрольної групи.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** викладена характеристика повноти вирішення завдань дисертаційного дослідження та узагальнені отримані результати дослідження, які підтверджують надійність розроблених критеріїв поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів в умовах тренувальної діяльності

Один із головних отриманих результатів вказує на зв'язок між спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів та психічним станом. Проведені дослідження вперше встановили, що спеціальна працездатність у кваліфікованих боксерів визначається високим рівнем прояву психічного стану, зниженням рівня втоми та тривоги. Одночасно, виявляється що внутрішній емоційний дискомфорт спостерігається у боксерів із зниженим рівнем спеціальної працездатності.

Автором вказано, що розроблені кількісні критерії поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів дають можливість диференціювати спортсменів за рівнем прояву спеціальних якостей. Виявлено типологічні групи спортсменів, які потребують використання окремих тренувальних програм для удосконалення спеціальної працездатності в період підготовки.

Встановлено, що високий рівень спеціальної працездатності у кваліфікованих боксерів забезпечується балансом між симпатичною та парасимпатичною ланками автономної нервової системи.

У ході проведених досліджень були отримані нові дані про значення інформативних показників, що входять до визначення рейтингу спеціальної працездатності боксерів контрольної групи та виявлення рейтингу дало можливість довести надійність та інформативність запропонованого підходу щодо прояву спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів.

Загальні **висновки** структурно повністю відповідають завданням дослідження та змісту основного тексту роботи, є логічними, доречними, відображають основні результати дослідження.

Робота також містить **додатки**, де відображені список публікацій здобувача за темою дисертації; акти впроваджених результатів.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. В цілому позитивно оцінюючи дисертацію Го Шенпен, слід відзначити окремі дискусійні питання та зауваження:

1. Представлено детальний опис трактування та використання результатів кореляційного аналізу за Спірменом у розділі 2 (С. 96-97), але краще математичні

формули та алгоритми розрахунки перенести в додатки. А також вказати статистичну значимість отриманих коефіцієнтів кореляції (таблиця 4.7) при перевірці надійності та інформативності запропонованого рейтингу.

2. Усіх боксерів було розподілено на дві умовні групи за індексом креатинфосфатної працездатності (розділ 3, С. 102) та проводилися розрахунки по відношенню до цих двох умовних груп. В той час, як у розділі 2 зазначено, як оцінюється «креатинфосфатна працездатність», але відсутні критерії розподілу на групи за цим показником. Потребує уточнення критеріїв розподілу на групи за працездатністю.

3. На нашу думку, в розділі 3 знаходяться технічні неточності. В таблицях 3.2., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.14. вказані одиниці вимірювання, але вони зайві так як відображено значення коефіцієнтів кореляції. Також потребує корегування назви таблиць у розділі 3: назви мають вираз «середні значення», але в таблицях вказані медіані та квартильні значення.

4. У розділі 4 (таблиця 4.3) наведені нормовані значення інформативних показників, що визначають рейтинг спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів, а також зазначені наукові роботи які лягли в основу розробки наведених нормованих значень. В той же час відсутній алгоритм побудови нормованих значень у розділі 2, що потребує уточнення.

5. У тексті роботи зустрічаються поодинокі стилістичні та орфографічні помилки.

Зазначені зауваження не є принциповими, не впливають на загальну позитивну оцінку, носять дискусійний характер і не знижують високого наукового рівня дисертації.

Висновок про відповідність дисертації до встановлених вимог. Дисертаційна робота Го Шенпен на тему: «Система поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів дослідження, характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, відповідає

вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022), а її автор, Го Шенпен, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, доцент, доцент кафедри фізичного виховання
і педагогіки спорту Київського університету
імені Бориса Грінченка

М.В. Латишев

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Латишева М.В.
(ПІБ)
Латишева Т.О.
Латишева В.К.

17. 11. 2022